לא: כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות

גמ' כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש אימת אילימא לאחר פדיונו הנאתן להקדש הנאתן דבעלים הוא אלא לפני פדיונו נשחטין הא בעי העמדה והערכה (א) הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אלא למאן דאמר היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר אלא לעולם לאחר פדיון ומאי הנאתן להקדש אדמעיקרא דכיון דשרי להו מר (א) נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא טפי ופריק מעיקרא: חוץ מן הבכור ומן המעשר שהנייתן לבעלים: בשלמא בכור א באיטליז הוא דלא מיזדבן הא בביתיה מיזדבן אלא מעשר בביתיה מי מיזדבן (ג) והתניא בבכור נאמר [1] לא תפדה ונמכר חי במעשר נאמר [2] לא יגאל ב ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום הא מילתא (ב) איקשיא ליה לרב ששת באורתא ושנייה בקדמותא מברייתא (ג) ג במעשר בהמה של יתומים עסקינן ומשום השבת אבידה (ד) נגעו בה (א) רבי אידי סרסיה דרב ששת הוה שמעה מיניה אזל אמרה בי מדרשא ולא אמרה משמיה שמע רב ששת (ה) איקפד אמר מאן דעקץ ליעקציה עקרבא ורב ששת מאי נפקא ליה מינה ד דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [3] אגורה באהלך עולמים וכי איפשר לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד רבונו של עולם יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה ה דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות (ו) בקבר ואמר רבי יצחק בר זעירי (ז) מאי קראה [4] וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דובב אף תלמידי חכמים כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דובבות שפתיו בקבר מאי ברייתא דתניא מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו ו ומעשר בהמה ששחטו מבליעו בעורו בחלבו ובגידו ובקרניו מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו (ח) בהבלעה מכלל דגדול בהבלעה לא מאי שנא מהא (ט) ז (דתניא) (י) ח הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאינו רשאי ללוקחו בשביעית והוינן בה לא רצה ליתן לו במתנה מאי ואמר רב הונא' מבליע לו דמי אתרוג בלולב התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמר רבא א"כ מעשר בהמה תרי זמני למה לי אלא אמר רבא הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו כדרכו ומעשר בהמה דגדול ששחטו מבליעו בעורו בחלבו בגידו ובקרניו אמר רבא מנא אמינא לה דכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי (י) עושה תמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים הא לאחר שחיטה נגאל * ורבנן (ה) (ההוא) דגזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר הנישום מחיים גזור רבנן לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר

במעשר בהמה של יתומים כו'. אפי' לרבא דשרי לגדול בהבלעה הולך רב ששת להעמיד בשל יתומים דמשמע ליה מתני' כלא הבלעה דומיא דפסולי המוקדשין באיטליז:

מבליעו (ז) בחלבו. דאסור למכור הבשר אלא החלב והעור והגידין ויש לדקדק מכאן דאפי' מאן דאסר לקמן (דף לג:) להמנות עובד כוכבים על הבכור אלנו מיהא שרי דכעור חשיב ליה כיון דאסור באכילה לישראל ומיהו שמנו של גיד דלא אסור מדאורייתא איפשר דאסור אבל הלכה כרבי עקיבא דשרי לעובד כוכבים אפי' הבשר כמו (כא) שמפרש לקמן:

אם כן מעשר בהמה תרי זימני ל"ל. יש מקומות דדייק כי האי גוונא בריש בבא מציעא (דף ב.) גבי זה אומר אני מצאתיה דפריך והא זה וזה קתני ובריש נדרים (דף ד:) פריך אסור אסור למה לי ובריש סנהדרין (דף ג.) פריך שלשה שלשה למה לי עוד בההוא פירקא (דף ח.) וכי תימא פרושי קא מפרש מאי זמון ברכת זמון והתניא זמון (כב) שלשה וברכת הזימון בשלשה ובפ' בתרא דמועד קטן (דף כב:) דמפרש לשמחה ולמריעות שלשים יום פריך והתניא לשמחה שלשים ולמריעות שלשים יום ובפרק בית כור (ב"ב דף קד.) פריך אני מוכר לך אני מוכר לך תרי זימני למה לי ותימה דבכמה דוכתי לא פריך כי האי גוונא בפ"ק דחולין (דף טו:) גבי נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשירה דקאמר התם פרושי קא מפרש מאי במחובר לקרקע סכין דלא מבטל ליה ולא פריך שחיטתו כשירה תרי זימני למה לי ובפרק גיד הנשה (חולין דף צח.) גבי בילים טהורות שבלקן עם בילים טמאות דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך אסורות אסורות למה לי ובפ' כל הבשר (שם דף קיב.) גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך מותר מותר למה לי ובהגוזל קמא (ב"ק דף צח:) גבי נתן לאומנין וקלקלו דקאמר פרושי קמפרש ולא (כג) קאמר חייבין לשלם תרי זימני למה לי ובגיטין פ' השולח (ד' מג:) גבי כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני עבדי דקאמר פרושי קמפרש ולא פריך קנו ולא קנו למה לי וי"ל דבכל הני דוכתי דפריך תרי זימני למה לי לא שייך לומר כל כך פרושי קמפרש כמו בהנך דוכתי דלא פריך:

(מ) **ואף** רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא. פי' מקרא אמרינא ולא מטעמיה:
דלא

גמ' אלא לפני פדיונו. ודמים להקדש: **נשחטין.** בתמיה. והיאך יכול (י) למוכרו להוציא לחולין לאחר שחיטה: **הא בעי העמדה והערכה.** דבהמת הקדש אינה נפדית אלא מחיים דכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה הכהן וגו': **הניחא למ"ד.** בפ' בתרא דתמורה (דף לב:) קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה איכא לאוקומי דנפדין ונמכרין לאחר שחיטה: **אדמעיקרא.** כשהבעלים פודין אותן מתחלה מיד ההקדש איכא הנאה להקדש אי שרית ליה לזבוני באיטליז לאחר פדיון (יא) טפי ופריק: (יב) **שהנאתן לבעלים.** שאין נותנים שום דמים להקדש עלי) בכור ומעשר בהמה: **לא תפדה.** אך בכור שור או בכור (ב) עז לא תפדה וגו' (במדבר יח) ומשמע בעלים אין פודין אותן אבל נמכר הוא לאחרים משיבא ליד כהן: **לא יגאל.** והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל (יב) ואין נמכר דגמרינן לא יגאל דהכא מלא יגאל (יג) כדמפרש לקמן (ו) במתניתין (ג): **ושנייה בקדמותא מברייתא.** ופירקה בהשכמת הבקר מברייתא. ולקמן מפרש מאי ברייתא ושני לה הכי הכא מתני' במעשר בהמה כו': **השב אבידה.** שאין יכולין (יד) לאוכלו כולו ויסריח ובמעשר בעל מום קמיירי: **נגעו בה.** להתיר: **סרסיה.** שמעיה: **אמרה בבי מדרשא.** להאי פירוקא: **מאן דעקץ.** מי הוא שעקצני ונשכני שלא אמרה משמי תעקציה עקרבא שמתא: **דובבות.** נעות והנאה הוא לו שדומה כמי: **כומר ענבים.** שאוספן בכלי אחד שבעה ימים או שמנה ימים (טו) שידחקו ויתבשלו: **מאי ברייתא.** דאמרן לעיל ושנייה מברייתא: **מבליעו בחלבו.** דאסור למכור (טז) בשר אלא החלב והעור והגידין ימכור ויבליע לו בהן דמי הבשר שימכור לו העור והגידין ביוקר כמה ששוה הכל ויתן לו הבשר במתנה: **מאי קאמר.** מעיקרא תני מוכרין אותו דמשמע כדרכו והדר תני מבליעו: **דגדול.** שאינו יתום: **הלוקח לולב.** (יז) לוקח אדם בשביעית מעם הארץ (יח) פירות שנלקטו בשביעית משום דבת ששית שנכנסת לשביעית היא (ד) וכל האילנות הולכין אחר חנטה חוץ מאתרוג ואתרוג אינו רשאי ליקח בשביעית אע"ג דחנטה בששית משום דלאתרוג בתר לקיטה אזלינן ופירות שביעית היא ואין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ שעושה בהם סחורה ואינו מבערן בזמן הביעור כשכלה לחיה שבשדה: **התם לא מוכחא מילתא.** משום דדמיו קלים ואינו ניכר שהבליעם בלולב אבל הכא אפילו דנהבלעה נמי מוכחא מילתא דמוכר הבשר דהדבר ידוע שאין עור נמכר כולי האי בדמים יקרים: **אם כן.** דכולה חדא קתני: **תרי זימני.** מעשר בהמה דתני בברייתא ל"ל: **והיה הוא ותמורתו.** במעשר בהמה כתיב ומהאי לא יגאל נפקא לן דלאו נמכר היכך כי אסריה קרא למכור דומיא דעשיית תמורה הוא דאסר ליה: **אימתי עושה תמורה מחיים.** וה"ה אימתי אינו נגאל לא אסרה תורה אלא מחיים אבל לאחר שחיטה נמכר: **ורבנן (ה) גזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה.** דקדמי לעיל אינו נמכר לא חי ולא שחוט: **דבר הנישום.** נמכר (ט) מחיים כגון הבשר שכל חשיבות דבהמה אינו אלא (יח) בבשר גזור רבנן לאחר שחיטה: **ושאינו**

[illegible] הלוקח לולב מחבירו. לי נראה דהלוקח לולב מעם הארץ [illegible] [illegible] ברייתא. דאמרן ופרקה מברייתא: מבליעו בעורו. שמוכר לו העור כ"כ ביוקר כדי שיהיו דמי בשר מובלעין לתוכו וכן בחלבו ובגידו [illegible]

[illegible]

ז) נראה דצ"ל מיירי כגונא דקיימא דמוכר אותו מבליעו וכו' מעשר וכו'.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ח מהל' בכורות הל"ג ועיין פ"ח מהל' איסורי מזבח הל' יג סמג עשין יו"ד סי' שו סעי' ו:
ג ב מיי' פ"ו מהל' בכורות הל"ה [ו]:
ד ג מיי' שם הל"ו:
ה ד מיי' שם הל"ח:
ו ה ו מיי' פ"ח מהל' שמיטה ויובל הל"ח:

שיטה מקובצת

א) מר דנמכרין באיטליז: ב) מילתא קשיא ליה: ג) מברייתא הכא במעשר: ד) אבידה דיתומים נגעו: ה) ששת ואיקפד: ו) דובבות. גליון. רש"י פי' נעות תימה דאיך בא דובבות לנעות ואמר ר' מנחם חסיד ז"ל שראה בפירושי ארץ יון דובבות לשון זבות דמתרגמינן זבה דייבא כלומר שפתותיו זבות כאדם הישן ונוטף ריר מפיו וה"נ קאמר גבי כומר של ענבים כיון שאדם נוגע בו דובב ומיהו בירושלמי בפ' מצטרפין שקלים כיון שאומרים הלכה מפיהם שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר. גי': ז) זעירא ואמרי ליה ר' שמעון בר נזירא מאי: ח) אותו וכיצד מוכרין אותו מבליעים בעורו ובחלבו ובגידיו ובקרניו מכלל דגדול: ט) מהא דתנן: י) יכול למוכרן להוציא: יא) פדיון אטפי ופריק: יב) ואינו נמכר: יג) יגאל דחרמים כדמפרש: יד) יכולין לאוכלן: טו) ימים כדי שידחקו: טז) למכור הבשר אלא: יז) לולב. לולב לוקח: יח) תיבות פירות שנלקטו בשביעית נמחק: יט) אלא בשביל בשר גוזר: כ) מבליעו בעורו ובחלבו: כא) כמו שאפרש לקמן: כב) זימון בשלשה וברכה: כג) ולא פריך חייבין תיבת קאמר נמחק:

רבינו גרשום

הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה. קתני נשחטין אפי' לפני פדיונן ולבתר הכי יכול לפדותן ולא בעו העמדה: אלא למאן דאמר היו מאי איכא למימר. היכי יכול לפדותן לאחר שחיטה: אדמעיקרא. דבשעת פדיונן הוי הנאה להקדש דמוסיף על פדיונן בשכר שיהא רשאי למוכרן באיטליז: במעשר נמי לא יגאל ואינו נמכר דיליף מחרמים דכתיב בהו לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו: ושנייה באקרמותא. בשחרית מברייתא. דלקמן. הכא במתני' דמשמע דמעשר באיטליז הוא דלא מזדבן הא בביתיה מזדבן לאחר פדיונן ולאחר שחיטה: במעשר בהמה של יתומים עסיקי' ומשום השב אבידה. דמשמע' שלא יפסידו היתומים אבל לגדול לא: סרסיה. שמעיה ואית דאמרי מתורגמניה: שמעה מיניה. הא במעשר של יתומים עסיקינן: מאן עקץ. כלומר שעקצני שלא רצה לומר הלכה משמי: דובבות מנענעות: לדור בשני עולמים ביחד. אלא זה (שאמרו) דובבות כלומר שאמר הלכה משמו דובבות בעולם הזה ושפתיו דובבות בעולם הבא. ככומר של ענבים. כשמתחילין לבסוס כיון שנוגע בו דובב. השפתים משמיע קול: מאי

מסורת הש"ס

א) [לקמן לג:], ב) תמורה ה: ח. ב"ק יג. [לקמן לג.], ג) יבמות צז., ד) שם לג. סנהדרין צ: ע"ש, ה) [תקנון], ו) סוכה לט., ז) [לקמן לג:], ח) [נ"ל הוא], ט) שייך לתחתיו, י) של נ"ק, כ) [דף לג.], ל) [כשמכר רש"ש], מ) שייך לדף לג ע"א.

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: במדבר יח יז
2. לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: ויקרא כז לג
3. אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה: תהלים סא ה
4. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים: שיר השירים ז י

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב אידי: (ב) רש"י ד"ה לא תפדה וכו' שור או כשב או בכור עז לא תפדה: (ג) ד"ה לא יגאל וכו' במתניתין דחרמים כפ"ד: (ד) ד"ה הלוקח וכו' דכל האילנות: (ה) ד"ה ורבנן הוא דגזרו לאחר שחיטה:

גליון הש"ס

גמ' ורבנן ההוא דגזרו. ע' נמוס ע"א תוד"ה למאי:

מוסף רש"י

טפי ופריק מעיקרא. בשביל שפודיעו להקדש הקלו עליהן להיות נשחטין באיטליז ונמכרין באיטליז ונשקלין בליטרא, כדי שירבה הפודה אותן בדמיהן מתחילה (חולין קל:). בבכור נאמר לא תפדה. בבכור תם נאמר אך בכור שור וגו' לא תפדה, פדיון הוא דלית ליה דליפוק מקדושת בכור למכור באיטליז ולישקול בליטרא (ב"ק יג.) פדיון הוא שאין לו שיכום הפדיון בקדושה והוא יצא לחולין (תמורה ח.) שאין הבעלים יכולין לפדותו ולנהוג בו מנהג חולין כגון גיזה ועבודה (שם ה:). ונמכר חי. אבל נמכר הוא חי ולוקח יאכלנו בקדושתו כשיומם או אם הכיה קיים יקריבנו (ב"ק יג.): שאם נפל בו מום יכול למוכרו לכהן בתורת בכור, דלהכי כתיב לא תפדה לאשמועינן דמכירה שרי (תמורה ה: ועי"ש בהגהות הגר"א) ויאכל בקדושה וזו היא הקדושה שלא ישחטנו באיטליז ולא ישקלנו בליטרא (שם ח.). במעשר נאמר לא יגאל. וגמרינן (לקמן לג.) הלא לא יגאל מלא יגאל דחרמים, דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאל, מה להלן מכירה עמו, אף כאן מכירה עמו, הלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו' (ב"ק יג.). יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה. [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones